

LATVIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
LETTON A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
LETÓN A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 14 May 2007 (morning)

Lundi 14 mai 2007 (matin)

Lunes 14 de mayo de 2007 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Uzraksti komentārus par **vienu** no sekojošiem tekstiem:

1. (a)

1991. gada septembris

Jānis nošauts, mamma pa tālruni saka.

Pirms pusgada pieteicās zemessardzē, uzcirta tumšzaļu formas tērpu, nēsāja ieroci un uzaudzēja ūsas. Kļuva pieaudzis, mācījās Rīgā, bija pie vietas, vecāki lepojās. Jānis par mani ir, bija gadu
5 vecāks.

Tas noticis dažas dienas pēc neveiksmīgā Maskavas puča. Gorbačovs jau atbrīvots no Krimas ieslodzījuma, visa pasaule zina, kas ir Jeļcins un ka vasarnīcu krievu valodā sauc dača. Arī to, ka Gorbačovs, tāpat kā Džordžs Bušs (vecais), mājās valkā mīkstas rūtainas čības un adītas jakas. Jānis ir miris.

10 Kad mēs no Līgatnes pārvācāmies uz Siguldu, man bija četri gadi. Iesākumā ģimene apmetās pagaidu mājoklī, kur vietas pietika tikai saiņiem ar gultas veļu un vēl šādiem tādiem krāmiem. Vienīgais, ko no šī dzīvokļa atminos, ir ziemas nakts, kad man palika slikti. Tālumā blāzmoja ugunsgrēks, dega liellopu ferma ar tik un tik galvām, un pieaugušie ziņkārīgi spiedās pie loga un skatījās. Bet man nāca vēmiens.

15 Visapkārt jaunajai mājai pletās dubļains būvlaukums, ko rotāja netīrs sniegs un zaņķī sagrimušas cementa mucas ar galā ierīkotām šaurām durvīm. Ēka vēl nebija pabeigta, un pavasarī es pirmoreiz satiku Jāni. Jānīti.

– Saimnieks nāk apskatīt jauno dzīvokli, – labsirdīga alkoholiķa balsī teica sirms celtnieks. – Tāpat kā tu.

20 Pēc vairākiem gadiem Līgatnes māja nodega. Kāds zināja stāstīt, ka ugunsgrēka iemesls bijis kaimiņienes ledusskapis Snaige. Ar koka imitācijas plastikāta ārpusi. Jānītis dzīvoja otrajā stāvā, tieši virs mums. Kad tēvs viņu pēra, pagriezta skaļāk radio. Lai kaimiņi nedzird. Citreiz tā bija Smokie plate. I'll Meet You At Midnight, gaudoja Kriss Normens, un Jānītis viņam līdzī. No fotogrāfijām raugās melnā uzvalciņā un baltā kreklā uzposts zēns ar eņģeļa seju un meitenīgām
25 salmu krāsas sprogām.

Eņģelītis ne mirkli neaizmirs, ka esmu par viņu jaunāks, un izmantoja jebkuru izdevību, lai kopā ar vecāko brāli mani noliktu uz lāpstīņām, ieģrūstu kupenā vai liktu atbildēt par pašu ievārtītām ziepēm. Protams, es biju ne vien mazs, bet arī dumjš. Un citas sabiedrības man vienkārši nebija. Tāpēc, par spīti pārestībām, es uzticīgi vilkos viņiem līdzī karagājienos, piedalījos viņu izdomātajās rotaļās, dedzināju viņu tēva šaujampulveri, savazāju pa smiltīm viņu plastilīnu un čiepu viņu radu atsūtīto Fazer konfekšu papīrišus. Dažkārt mēs saplēsāmies, taču jau
30 pēc pāris stundām vai nākamajā dienā bijām spiesti salabt. Mēs nevarējām cits bez cita iztikt. Līdzās mājai graviņā tek Vējupīte, ko vircas smakas dēļ apkārtnes ļaudis iesaukuši par Sūdupīti.

Pavasaros tās ūdeņi appludināja un droši vien arī mēsloja pretējā krasta ganības un kartupeļu
35 lauciņus. Brūna straume putodama vēlās pāri dēļu laipai, un upīti šķērsot varēja tikai kārtīgos gumijas zābakos. Mēs izmēģinājām dažādas kuģošanas metodes: laidāmies lejup pa Vējupīti gan ar traktora riepas kameru, gan ar dēļu plostu, taču tajā pavasarī atradām īpaši smalku peldlīdzekli, gandrīz īstu laivu. Pie atkritumu tvertnēm mētājās balta plastmasas kaste. No ārpusē to klāja bieza putuplasta kārtā. Laikam tā bija daļa no veca ledusskapja. Kārbā viens no mums bez bažām
40 varēja stāvēt un, atgrūžoties ar kārti, itin veikli virzīties pa applūdušo pļavu.

- Zem dzeltenīgā ūdens slīdēja saplakusi pērnā kūla, straumes nestas dūņas un dražas. Es iztēlojos, ka esmu zvejnieks vai mednieks, Goiko Mitičs, kas dzelmē cenšas saskatīt snaudošas zivis vai draudīgus zvērus. Man mugurā bija gara zaļganbrūna neilona jaka, kaut kur Baltkrievijā ražotas džīnas, kājās gaiši brūni gumijas zābaki, un es itin labi varēju iztikt arī bez Jāņa. Taču Jānītis
- 45 nevarēja iztikt bez laivas.
Iespējams, viņš centās iestāstīt, ka patiesībā kaste pieder viņam.
Vai apgalvoja, ka atradis to pirmais.
Mēģināja atņemt ar varu.
Varbūt draudēja. Nudien neatminos. Vai nav vienalga.
- 50 Toties atceros, kā virvē iesieto ledusskapja iekšu pa ciņainu pļavu vilku mājup. Jānis pikti nāca nopakaļ un ik pa laikam mēģināja manai laivai nicīgi iespert. Liekas, pie šķūņa durvīm neiztikām bez grūstīšanās, tomēr man izdevās savu dārgumu nosargāt. Taču aizvainojums palika, un es nosolījos ar Jāni nekad, nekad vairs nerunāt.
Nesāc tikai raudāt, viņš smīnēja. Es neatbildēju.
- 55 Klusēšanas solījumu man izdevās izpildīt. Līdz pat pamatskolas izlaidumam, nejauši sastopoties pie mājas vai skolas gaitenī, mēs izlikāmies, ka viens otru neredzam. Pēcāk sāku mācīties Rīgā, un mēs satikāmies gaužām reti.
Tagad Jānis ir miris. Dežurējis pie Rīgas pils un nošauts ar paša ieroci. Kamēr dienesta biedri gājuši apgaitā, Jānis palicis guļam autobusā. Vismaz tā viņi apgalvo. Atraduši ar caurumu galvā.
- 60 Es nezinu, kā beidzās izmeklēšana.
Zemessardzes virsnieks bērēs teic, ka Jānis esot kritis, aizstāvēdams Latvijas neatkarību.
Jānītis guļ zārkā, visi sveiž smiltis, bet es nesekmīgi cenšos atminēties, kurš no mums pirmais atrada balto ledusskapja kārbu un kāpēc mēs saplēsāmies.

Pauls Bankovskis. Fragm. no stāsta *Jānītis* (2000)

1. (b)

Pele

Zem katra soļa zem grīdas ik dēļa zem
dīvāna katra un Vērmanītī ik sola runā
nepiedzimušo mutes un sola visi reizē
muld čalo un sauc (Blaumanis bildē pie
5 sienas saka jā bērnu to bērnu tik daudz
un visi mīl mani) ei mēs šovakar gribam
pie jums mēs esam jau lieli un sola mēs
būsim tādi kā jūs tas puisēns tev iepatik-
sies un viena meitene saka es gribu dabū
10 man ar tādas zilās audekļa bikses noplēšu
ģīmim skārdu un brīnos kāds iesēžas klēpī
rausta man bārdu un saka Uldi vai tu
man nevari izdomāt vārdu? naktī nāk divi
15 palaidņi puikas un nozog man turku ciga-
reti no loga, nupat viens smējās aiz sienas.
Pele iznāk no alas un saka: es satiku tavu
brāli. Viņš sūta tev labas dienas.

Uldis Bērziņš. *Dzeja/dzejas kopojums* (2004)